

SLOVENSKÁ REPUBLIKA

NÁLEZ

Ústavného súdu Slovenskej republiky

V mene Slovenskej republiky

IV. ÚS 441/2011-26

Ústavný súd Slovenskej republiky na neverejnom zasadnutí 12. januára 2012 v senáte zloženom z predsedu Ladislava Orosa, zo sudkyne Ľudmily Gajdošikovej a sudcu Jána Lubyho v konaní o sťažnosti Ing. T. S., Ž., zastúpeného advokátom JUDr. Ľ. D., B., vo veci namietaného porušenia jeho základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných prietahov podľa čl. 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky a práva na prejednanie jeho záležitosti v primeranej lehote podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd postupom Okresného súdu Žilina v konaní vedenom pod sp. zn. 8 C 116/2009, za účasti Okresného súdu Žilina, takto

r o z h o d o l :

1. Základné právo Ing. T. S. na prerokovanie veci bez zbytočných prietahov podľa čl. 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky a právo na prejednanie jeho záležitosti v primeranej lehote podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd postupom Okresného súdu Žilina v konaní vedenom pod sp. zn. 8 C 116/2009 porušené boli.

2. Okresnému súdu Žilina prikazuje, aby v konaní vedenom pod sp. zn. 8 C 116/2009 konal bez zbytočných priet'ahov.

3. Ing. T. S. priznáva finančné zadost'učinenie v sume 1 500 € (slovom tisícpäťsto eur), ktoré mu je Okresný súd Žilina povinný vyplatiť do dvoch mesiacov od právoplatnosti tohto nálezu.

4. Okresný súd Žilina je povinný uhradiť Ing. T. S. trovy konania v sume 261,82 € (slovom dvestošesťdesiatjeden eur a osemdesiatdva centov) na účet jeho právneho zástupcu JUDr. Ľ. D., B., do dvoch mesiacov od právoplatnosti tohto nálezu.

O d ô v o d n e n i e :

I.

Ústavnému súdu Slovenskej republiky (ďalej len „ústavný súd“) bola 15. júla 2011 doručená s'ťažnosť Ing. T. S., Ž. (ďalej len „s'ťažovateľ“), zastúpeného advokátom JUDr. Ľ. D., B., ktorou namieta porušenie svojho základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných priet'ahov podľa čl. 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky (ďalej len „ústava“) a práva na prejednanie svojej záležitosti v primeranej lehote podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd (ďalej len „dohovor“) postupom Okresného súdu Žilina (ďalej len „okresný súd“) v konaní vedenom pod sp. zn. 8 C 116/2009.

Zo s'ťažnosti a z jej príloh vyplýva, že s'ťažovateľ podal okresnému súdu 29. júna 2009 žalobu, ktorou sa domáha priznania náhrady škody proti obchodnej spoločnosti B., a. s., Ž. (ďalej len „žalovaný v 1. rade“), a obchodnej spoločnosti P. spol. s r. o., V. (ďalej len „žalovaný v 2. rade“, spolu len „žalovaní“); škoda mala vzniknúť konaním žalovaného v 2. rade (pod predchádzajúcim obchodným názvom I., s. r. o.) ako dražiteľa vyplatením výťažku dražby žalovanému v 1. rade (ako navrhovateľovi dražby) bez vyplatenia predchádzajúceho záložného veriteľa obchodnej spoločnosti E., s. r. o., Ž., v poradí zápisu jeho záložného práva. S'ťažovateľ sa domáha náhrady škody ako postupník,

keďže pohľadávka obchodnej spoločnosti E., spol. s r. o., mu bola postúpená na základe zmluvy o postúpení pohľadávky.

Sťažovateľ v sťažnosti okrem iného uvádza:

„Žalobou o náhradu škody... sa žalobca domáha, aby súd vydal rozsudok, ktorým zaviazze súd žalovaného v I/ a II/ rade, aby nahradili spoločne a nerozdielne škodu spôsobenú žalobcovi. Podaním zo dňa 5. 2. 2010 sa žalobca domáhal zaslania výzvy na zaplatenie súdneho poplatku...“

Od podania žaloby do dnešného dňa nebola žalobcovi doručená zo súdu Výzva na zaplatenie súdneho poplatku a ani iná listina, pričom od podania uplynuli už viac ako dva roky.

Na tamojší súd bola zaslaná v predmetnej veci sťažnosť na prieťahy v súdnom konaní zo dňa 15. 7. 2010. JUDr. R. B., podpredseda Okresného súdu Žilina, vyhodnotil túto sťažnosť ako dôvodnú, z dôvodu zvýšenej zaťaženia sudcu, pričom vo vyjadrení k sťažnosti je uvedený predpokladaný termín pojednávania v mesiaci október 2010. Napriek uvedenému žalobcovi doposiaľ súd nezaslal ani len výzvu na zaplatenie súdneho poplatku.“

Sťažovateľ zastáva názor, že „... v tomto konaní dochádza k prieťahom v konaní, ktoré nie sú spôsobené ani konaním sťažovateľa a ani skutkovou alebo právnou zložitou predjednávanou veci (ide o bežnú súčasť agendy súdov) a tým došlo k porušeniu nášho práva na prerokovanie veci bez zbytočných prieťahov a práva na prerokovanie záležitosti v primeranej lehote“.

Na základe argumentácie uvedenej v sťažnosti sťažovateľ žiada, aby ústavný súd rozhodol tak, že „... Okresný súd Žilina porušil právo sťažovateľa na prerokovanie veci sp. zn. 8 C 116/2009 bez zbytočných prieťahov, ktoré je zaručené v čl. 48, ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky, že porušil právo na prerokovanie záležitosti v primeranej lehote, ktoré je zaručené v čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd a aby Okresnému súdu Žilina prikázal, aby vo veci sp. zn. 8 C 116/2009 konal bez zbytočných prieťahov“.

Sťažovateľ zároveň žiada, aby mu ústavný súd priznal „... primerané finančné zadostučinenie. Nakoľko právna neistota sťažovateľa v uvedenej veci a porušovanie jeho práva na prerokovanie veci bez prietáhov a práva na prerokovanie záležitosti v primeranej lehote pretrváva už viac dva roky, považujeme za takéto primerané finančné zadostučinenie čiastku 5.000 EUR, ktorú žiadame priznať sťažovateľovi a ktoré je mu Okresný súd Žilina povinný vyplatiť do dvoch mesiacov odo dňa právoplatnosti rozhodnutia.

Okresnému súdu Žilina sa ďalej ukladá zaplatiť trovy právneho zastúpenia sťažovateľa na účet ich právneho zástupcu JUDr. E. D. a to do dvoch mesiacov odo dňa právoplatnosti rozhodnutia.“.

Ústavný súd sťažnosť predbežne prerokoval a uznesením č. k. IV. ÚS 441/2011-15 zo 6. októbra 2011 ju prijal na ďalšie konanie. Po prijatí sťažnosti na ďalšie konanie ústavný súd vyzval právneho zástupcu sťažovateľa a predsedu okresného súdu, aby sa vyjadrili, či trvajú na tom, aby sa vo veci konalo ústne pojednávanie. Predsedu okresného súdu zároveň vyzval, aby sa vyjadril k sťažnosti. Právny zástupca sťažovateľa a predseda okresného súdu ústavnému súdu oznámili, že netrvajú na tom, aby sa vo veci konalo ústne pojednávanie.

Vzhľadom na oznámenia právneho zástupcu sťažovateľa a predsedu okresného súdu, že netrvajú na tom, aby sa vo veci konalo ústne pojednávanie, ústavný súd v súlade s § 30 ods. 2 zákona Národnej rady Slovenskej republiky č. 38/1993 Z. z. o organizácii Ústavného súdu Slovenskej republiky, o konaní pred ním a o postavení jeho sudcov v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o ústavnom súde“) upustil od ústneho pojednávania, pretože dospel k záveru, že od neho nebolo možné očakávať ďalšie objasnenie veci.

Predseda okresného súdu na výzvu ústavného súdu predložil v prípise sp. zn. 1 SprS 336/2011 z 21. septembra 2011 vyjadrenie zákonného sudcu k sťažnosti, v ktorom popri popise dosiaľ vykonaných úkonov okresného súdu v namietanom konaní poukazuje na skutočnosť, že „Vybavovanie vecí bolo poznačené celkovou zaťaženosťou súdneho oddelenia. Boli vybavované staršie veci, a to dielčím spôsobom... za celkového počtu vecí v súdnom oddelení presahujúcom počet 300. Tieto staršie veci sú spravidla skutkovo zložité a neboli skončené z dôvodov plynúcich prevažne ešte pred môjho nástupu

do funkcie sudcu. Navyše súd bol personálne nestabilný, s dopadom na tunajšie oddelenie najmä v podobe fluktuácií na poste tajomníčky a asistentky senátu...“. Predseda okresného súdu sa v označenom prípise s vyjadrením zákonného sudcu stotožnil, pričom uviedol, že ho považuje „*aj za stanovisko Okresného súdu Žilina*“, avšak nijaké meritórne stanovisko k sťažnosti nezaujal a ani nenamietal žiadnu zo skutočností uvedených v sťažnosti.

Právny zástupca sťažovateľa nevyužil možnosť reagovať na vyjadrenie okresného súdu.

Z vyžiadaného súdneho spisu ústavný súd zistil o doterajšom priebehu namietaného konania tieto skutočnosti:

1. Sťažovateľ doručil okresnému súdu žalobu s príslušnou dokumentáciou 29. júna 2009.

2. Dňa 2. augusta 2010 okresný súd vyzval Správu katastra Žilina (ďalej len „správa katastra“), aby mu predložila dražobný spis, ako aj rovnopisy listín o vklade do katastra nehnuteľností; dokumentácia bola okresnému súdu predložená 6. augusta 2010, neobsahovala však údaje o výťažku dražby (vyúčtovanie dražby), a preto okresný súd následne neúspešne žiadal tieto údaje od žalovaných.

3. Uznesením z 20. septembra 2011 okresný súd uložil sťažovateľovi doplniť petit žaloby o výšku žalovanej sumy.

II.

Ústavný súd rozhoduje podľa čl. 127 ods. 1 ústavy o sťažnostiach fyzických osôb alebo právnických osôb, ak namietajú porušenie svojich základných práv alebo slobôd, alebo ľudských práv a základných slobôd vyplývajúcich z medzinárodnej zmluvy, ktorú Slovenská republika ratifikovala a bola vyhlásená spôsobom ustanoveným zákonom, ak o ochrane týchto práv a slobôd nerozhoduje iný súd.

Sťažovateľ sa sťažnosťou domáha, aby ústavný súd vyslovil, že doterajším postupom okresného súdu v konaní vedenom pod sp. zn. 8 C 116/2009 došlo k porušeniu jeho

základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných priet'ahov upraveného v čl. 48 ods. 2 ústavy, ako aj práva na prejednanie jeho záležitosti v primeranej lehote podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru.

Podľa čl. 48 ods. 2 ústavy každý má právo, aby sa jeho vec verejne prerokovala bez zbytočných priet'ahov.

Podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru každý má právo na to, aby jeho záležitosť bola spravodlivo, verejne a v primeranej lehote prejednaná.

Ústavný súd si pri výklade základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných priet'ahov garantovaného v čl. 48 ods. 2 ústavy osvojil judikatúru Európskeho súdu pre ľudské práva k čl. 6 ods. 1 dohovoru, pokiaľ ide o právo na prejednanie záležitosti v primeranej lehote, preto v obsahu týchto práv nemožno vidieť zásadnú odlišnosť (napr. II. ÚS 55/98, I. ÚS 132/03, IV. ÚS 105/07).

Ústavný súd pri rozhodovaní o sťažnostiach namietajúcich porušenie základného práva podľa čl. 48 ods. 2 ústavy (čo platí, aj pokiaľ ide o čl. 6 ods. 1 dohovoru) vychádza zo svojej ustálenej judikatúry, v súlade s ktorou účelom základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných priet'ahov je odstránenie stavu právnej neistoty, v ktorej sa nachádza osoba domáhajúca sa rozhodnutia všeobecného súdu. Samotným prerokovaním veci na súde sa právna neistota osoby domáhajúcej sa rozhodnutia neodstraňuje. K stavu právnej istoty dochádza zásadne až právoplatným rozhodnutím súdu alebo iným zákonom predvídaným spôsobom, ktorý znamená nastolenie právnej istoty inak ako právoplatným rozhodnutím súdu (m. m. IV. ÚS 221/04).

Základnou povinnosťou súdu a sudcu je preto zabezpečiť taký procesný postup v súdnom konaní, ktorý čo najskôr odstráni stav právnej neistoty, kvôli ktorému sa účastník konania obrátil na súd so žiadosťou o jeho rozhodnutie.

Táto povinnosť súdu a sudcu vyplýva z § 6 Občianskeho súdneho poriadku (ďalej len „OSP“), ktorý súdom prikazuje, aby v súčinnosti so všetkými účastníkmi konania postupovali tak, aby ochrana ich práv bola rýchla a účinná, ďalej z § 100 ods. 1 prvej vety OSP, podľa ktorej len čo sa konanie začalo, postupuje v ňom súd i bez ďalších návrhov tak, aby vec bola čo najrýchlejšie prejednaná a rozhodnutá.

Pri posudzovaní otázky, či v súdnom konaní došlo k zbytočným priet'ahom v konaní, a tým aj k porušeniu základného práva podľa čl. 48 ods. 2 ústavy a práva podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru, ústavný súd v súlade so svojou doterajšou judikatúrou (III. ÚS 111/02, IV. ÚS 74/02, III. ÚS 142/03) zohľadňuje tri základné kritériá, ktorými sú právna a faktická zložitosť veci, o ktorej súd rozhoduje (1), správanie účastníka súdneho konania (2) a postup samotného súdu (3). Za súčasť prvého kritéria sa považuje aj povaha prerokovanej veci.

Podľa uvedených kritérií posudzoval ústavný súd aj sťažnosť sťažovateľa.

1. Predmetom namietaného konania je rozhodovanie o žalobe sťažovateľa, ktorou sa domáha náhrady škody v súvislosti s nevyplatením výťažku z dražby. Ústavný súd vo vzťahu k namietanému konaniu z obsahu spisu ani z vyjadrení sťažovateľa a okresného súdu nezistil žiadnu skutočnosť, ktorá by signalizovala právnu či faktickú zložitosť veci, ktorá by aspoň čiastočne mohla ospravedlniť aktuálny stav konania vo veci vedenej pod sp. zn. 8 C 116/2009.

2. Správanie sťažovateľa ako účastníka namietaného konania ústavný súd hodnotí ako aktívne a súčinnosťné. Sťažovateľ v doterajšom priebehu konania poskytol okresnému súdu požadovanú súčinnosť a podaním sťažnosti proti porušovaniu svojho práva na prerokovanie veci bez zbytočných priet'ahov (15. júla 2010) sa domáhal zvýšenia aktivity okresného súdu v namietanom konaní.

3. Tretím hodnotiacim kritériom, ktorým ústavný súd zisťoval, či došlo k porušeniu základného práva sťažovateľa na prerokovanie veci bez zbytočných priet'ahov podľa čl. 48 ods. 2 ústavy (a tiež jeho práva podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru), bol postup samotného

okresného súdu v namietanom konaní. Zo súdneho spisu vyplýva, že prvý úkon vo veci vykonal okresný súd až po trinástich mesiacoch od doručenia žaloby (výzva správe katastra z 2. augusta 2010 na predloženie listinnej dokumentácie) a následne bol vo veci v podstate nečinný viac ako dva roky, keď až 20. septembra 2011 uložil sťažovateľovi doplniť petit žaloby. Namietané konanie trvá už viac ako dva a pol roka, pričom procesná aktivita okresného súdu sa v tomto období minimalizovala len na procesné úkony k doplneniu spisovej dokumentácie, t. j. nemožno ju hodnotiť ako činnosť smerujúcu efektívne k meritórnemu rozhodnutiu veci v primeranom čase.

Obranu okresného súdu odôvodňujúcu nečinnosť nadmerným množstvom vecí a personálnymi problémami ústavný súd nemohol akceptovať. V tejto súvislosti poukázal na svoju doterajšiu judikatúru (pozri napr. I. ÚS 23/03), v zmysle ktorej nedostatočné personálne obsadenie súdu a nadmerné množstvo vecí, v ktorých sa musí zabezpečiť súdne konanie, by mohli len dočasne ospravedlniť vzniknuté prierahy, a to len v tom prípade, ak sa na ten účel prijali včas adekvátne opatrenia. Ústava v čl. 48 ods. 2 zaväzuje predovšetkým súdy ako garantov spravodlivosti, aby prijali príslušné opatrenia umožňujúce prerokovanie vecí, a teda vykonanie spravodlivosti bez zbytočných prierahov. I keď nie všetky nástroje na vyriešenie tzv. objektívnych okolností sa nachádzajú v dispozičnej sfére vedenia súdu či konajúceho sudcu, nemožno systémové nedostatky v oblasti výkonu spravodlivosti pripisovať na ťarchu účastníkov súdneho konania a mieru ochrany ich základného práva zaručeného v čl. 48 ods. 2 ústavy oslabiť poukázaním na dlhodobu obmedzené personálne kapacity príslušných súdov.

Na základe uvedeného ústavný súd dospel k záveru, že neodôvodnenou nečinnosťou okresného súdu došlo v namietanom konaní k zbytočným prierahom, a tým aj k porušeniu základného práva sťažovateľa na prerokovanie predmetnej veci bez zbytočných prierahov podľa čl. 48 ods. 2 ústavy a jeho práva na prejednanie záležitosti v primeranej lehote podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru (bod 1 výroku tohto nálezu).

III.

Podľa čl. 127 ods. 2 ústavy ak ústavný súd vyhovie sťažnosti, svojím rozhodnutím vysloví, že právoplatným rozhodnutím, opatrením alebo iným zásahom boli porušené práva alebo slobody podľa odseku 1, a zruší také rozhodnutie, opatrenie alebo iný zásah. Ak porušenie práv alebo slobôd podľa odseku 1 vzniklo nečinnosťou, ústavný súd môže prikázať, aby ten, kto tieto práva alebo slobody porušil, vo veci konal.

Sťažovateľ sa tiež domáhal, aby ústavný súd okresnému súdu uložil konať v namietanom konaní bez zbytočných prietáhov. V čase rozhodovania o sťažnosti nebolo namietané konanie právoplatne skončené, a preto ústavný súd vyhovel tomuto návrhu sťažovateľa (bod 2 výroku tohto nálezu).

Keďže ústavný súd rozhodol o tom, že bolo porušené základné právo sťažovateľa podľa čl. 48 ods. 2 ústavy a jeho právo podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru, zaoberal sa aj jeho žiadosťou o priznanie primeraného finančného zadosťučinenia. Aj keď ústavný súd prikázal okresnému súdu, aby v konaní vedenom pod sp. zn. 8 C 11/2009 konal bez zbytočných prietáhov v konaní, nepovažoval vzhľadom na okolnosti prípadu uplatnenie tejto svojej právomoci za dostatočné na to, aby sa dosiahla vo veci účinná náprava, a preto dospel k názoru, že treba rozhodnúť aj o žiadosti sťažovateľa priznať mu primerané finančné zadosťučinenie.

Podľa čl. 127 ods. 3 ústavy a § 56 ods. 4 zákona o ústavnom súde ústavný súd môže svojím rozhodnutím, ktorým vyhovie sťažnosti, priznať tomu, koho práva podľa odseku 1 boli porušené, primerané finančné zadosťučinenie.

Cieľom primeraného finančného zadosťučinenia je dovŕšenie ochrany porušeného základného práva v prípadoch, v ktorých sa zistilo, že k porušeniu došlo spôsobom, ktorý vyžaduje poskytnutie vyššieho stupňa ochrany, nielen deklaráciu porušenia, prípadne príkaz na ďalšie konanie bez porušovania základného práva (m. m. napr. IV. ÚS 210/04).

Sťažovateľ žiadal, aby mu bolo priznané finančné zadosťučinenie v sume 5 000 € s poukazom na pretrvávajúci stav jeho právnej neistoty.

Pri určení sumy primeraného finančného zadosťučinenia vychádzal ústavný súd zo zásad spravodlivosti, z ktorých vychádza aj Európsky súd pre ľudské práva, ktorý spravodlivé finančné zadosťučinenie podľa čl. 41 dohovoru priznáva so zreteľom na konkrétne okolnosti prípadu.

Zohľadňujúc predovšetkým doterajšiu dĺžku namietaného konania, neodôvodnenú nečinnosť okresného súdu a procesnú aktivitu sťažovateľa ústavný súd dospel k záveru, že v danom prípade bude priznanie finančného zadosťučinenia v sume 1 500 € primerané konkrétnym okolnostiam posudzovanej veci (bod 3 výroku tohto nálezu).

Ústavný súd napokon rozhodol podľa § 36 ods. 2 zákona o ústavnom súde aj o úhrade trov konania sťažovateľovi, ktoré mu vznikli v súvislosti s jeho právnym zastupovaním advokátom JUDr. E. D. Za jeden úkon právnej služby vykonaný v roku 2011 patrí podľa vyhlášky Ministerstva spravodlivosti Slovenskej republiky č. 655/2004 Z. z. o odmenách a náhradách advokátov za poskytovanie právnych služieb v znení neskorších predpisov (ďalej len „vyhláška“) odmena 123,50 €, čo spolu s režijným paušálom 7,41 € predstavuje odmenu za jeden úkon v sume 130,91 €. Ústavný súd priznal úhradu trov konania za dva úkony právnej služby (príprava a prevzatie veci, písomné vyhotovenie sťažnosti). Odmena za právne služby poskytnuté sťažovateľovi predstavuje tak sumu 261,82 € (2-krát po 130,91 €), ktorú je okresný súd povinný uhradiť sťažovateľovi na účet jeho právneho zástupcu (bod 4 výroku nálezu).

Vzhľadom na čl. 133 ústavy toto rozhodnutie nadobúda právoplatnosť dňom jeho doručenia účastníkom konania.

P o u č e n i e : Proti tomuto rozhodnutiu nemožno podať opravný prostriedok.

V Košiciach 12. januára 2012